VE SLUŽBĚ BOHU, KRÁLI A DÁMĚ

Alois Jirásek
Lucká válka

Když kníže Křesomysl odešel na věčnost, nastolen na Vyšehradě Neklan. Ten vládl všemu českému plemeni moudře a mírně. Na půlnoc však a na západ měl zlého souseda, to Vlastislava vojvodu, jenž vládl v končinách hrdých Lučanů při Oharce a horní Mži. Neklan byl mírný a rozšafný, Vlastislav divoký a vášnivý. Nic nedbal dobré sousedské vůle, nic práva ani spravedlnosti a krev proléval bez milosrdenství.

Kudy Lučané táhli, všude hořelo. Všechno vzplanulo ohněm, nepřítel dorážel mečem a odháněl celá stáda dobytka.

Neklan se bál a nezmužil se ani, když mu ohlášeno, že všichni rodové, všude po všem plemeni jsou popuzeni zpupností Lučanů, že všecka země je vzhůru a chystá se do boje. Choulil se na hradě v nejzazší jizbě, všeho se lekaje. Nemohl se vzchopiti, nevěřil, že by mohl nad Vlastislavem zvítěziti. Na nemoc se vymlouval, že běsové oslabili jeho tělo i kosti. Teprve když Čestmír, jeho příbuzný, junák urostlý, krásného těla, mu trpko vytýkal, že všichni jsou již do vojny uchystáni, že jenom na něj čekají a bez něho že pozbudou mysli, řekl Neklan: „Nepůjdu, nemohu. Ale jdi, za mne. Vezmi mou zhraň a zbroj i koně mého a veď je, ať věří, že vede je kníže."

I vzal Čestmír knížecí zbroj, kroužkovou brni a kovovou přilbu cizího díla, pod ni kroužkovou kuklu přes uši a tváře, část přes bradu a hrdlo, i veliký štít kovem se lesknoucí, vzal na se knížecí plášť, vsedl na Neklanova bujného vrance a vyjel. Všichni jásali a zbraní řinčeli, když zhlédli knížete; hned počali se stavěti v šiky, pěší i jízdní, v býčích přílbách nebo v kosmatých čepicích, s oštěpy v rukou, s praky, s luky a toulci plnými šípů. Zářícím vzduchem se míhaly blesky od lesklých hrotů i tasených mečů; i náušnice v uších přemnohých bojovníků se zaleskly na slunci míhavým třpytem. Jak Čestmír mečem kupředu mávl a vzkřikl junáckým hlasem, vykročili.

Ale když došli na Tursko, širou pláň, zastavil je Čestmír, neb doslechl, že se Lučané již blíží. Viděli nepřátelské vojsko, ano se blížilo jako černý mrak. Vůdce Pražanů nelekal se toho počtu. Stoje na vyvýšeném místě, promluvil ke svému vojsku. A vojsko naslouchalo, domnívajíc se, že slyší svého knížete.

„Hle, Lučanů pyšné plémě!" mluvil Čestmír. „Co nám již mužů pobili, co dědin vyžehli, co žen a dětí odvedli! A zase již vypalují, zase nás hubí! Vyhladit nás chtějí a zotročiti. My pro svobodu, pro poslední svoji spásu bojujeme. Raději tu kosti své složíme, než hanby míti nebudeme, jako kdybychom utekli. Padne-li má hlava, nic se nelekejte, vpřed se žeňte, až zvítězíte. A zvítězíce, mne tu pak, v těchto místech, kdybych padl, pochovejte." I vzkřiklo vojsko v nadšení a po všech houfech volali: „Zvítězíme! Lučany pobijeme!"

Zatím se přivalilo na Tursko Lučanů vojsko, jízdní, pěší, všichni dobře vyzbrojení. A mnoho psů vedli na svorách, vlčí, zlé ovčácké i hrubé vlkodavy. Jiní na ruce, na rameni dravé ptáky, sokoly krvestřeby, rarohy, káňata bělozory.

Bitva na Tursku

Tak vstávej, sladká lásko,
tak vstávej, už je čas,
už dávno nemám náskok,
jen v dálce tichý hlas volá,
že čas je se brát
do zítřejší bitvy.

Z té války s kmenem Čechů
já před léty tě vzal,
to já spálil tvou střechu
a rozdrásal tvůj žal,
teď tvoji bratři zas budou chtít
zpátky krev moji.

Tak lásko, proč teď mlčíš,
už neznáš moji řeč,
a hladíš kůži vlčí
a otevíráš klec
a žlutý pták nad černý les
vzlétá a zpívá.

A tak jak rytíř sedlá koně,
slyší svoji matku,
když podává mu zbraně,
nůž v čistém bílém šátku,
jak šeptání, slzy a smích
pod slinou míchá.

Ale až přiblíží se řady
a padnou na zem šípy,
dbej, prvního ať skolíš
ranou mojí dýky
a pak možná vrátíš se zpět
z bitvy na Tursku.

VE SLUŽBĚ BOHU, KRÁLI A DÁMĚ

I šel ohromný hluk ze všeho luckého šiku jako hřímání z mračen; přerůzné hlasy zuřivých zvířat, psí štěkot a lidský křik, ržání koňů a troubení rohů, že hřmot ten se rozléhal daleko po Tursku poli.

Všem v čele jel hrdý Vlastislav v kovové přílbě, v plátkové brni, maje nahý meč v ruce. Jakmile zhlédl Pražany, a že neprchají, že stojí, zastavil své vojsko a ze třmenů k němu promluvil hlasem dalekozvučným:

„Vizte ty bázlivce zbabělé! Žeňte na ně úprkem, prudce, aby byli zdrceni pod vašima nohama jako osení krupobitím. A psy vypusťte, ať se nachlemtají jejich krve, a ptactvo pusťte na postrach, rozplašte je jako holuby!“

Jako vystřelené šipky vyrazily smečky psů ze svor, vyrazily s divým štěkáním a letěly různobarevné, v strakatém proudu vpřed. V ten okamžik zašuměl nad Lučany mrak divokých ptáků. Pout zproštěni vznesli se do výše a v divé směsici letěli vzhůru v zmateném hemžení jako v sněhovém chumlu; a bylo slyšeti perutí šum a skřehot, hýkání, křik. Lučané zběsilí v divokém nadšení, po krvi dychtiví hnali se plání, a v čele Vlastislav vojvoda na koni s vlající hřívou, křiče, vpřed mávaje mečem. Kolem a za ním vojínů roje, všichni v zuřivém útoku hnali se zardělí, vyvalených očí, křičíce chraptivým hlasem..

Vtom Čestmír jak balvan, když bleskem odražen s hory se valí a všecko na cestě drtí a boří, pustil se s přívrší Lučanům vstříc. Sekal a sekal a jako makovice padaly lučanské hlavy.

Vtom Vlastislav vyrazil z davu náhle jako blesk a rovnou se obořil na vůdce Pražanů. V divokém chumlu nastal jejich zápas, krutý a dlouhý. Rána na ránu, až pršely jiskry, až luckému vojvodovi vypadla uzda z ruky a z druhé meč. S koně se kácel, sletěl zalitý krví a mrtev dolů mezi padlé a raněných tlupy, jež deptala kopyta koní. Křik hrůzy a vzteku, křik divé radosti zahřímal kolem krvavou vřavou. Pražané novou silou udeřili, kupředu se probíjeli, a Lučanů voj se již kolísal, couval.

V ten okamžik padl Čestmírův kůň. Než jezdec sám, vyskočiv na bystré nohy, dále zas bodal a klestil si cestu, chráně se štítem. Již nejeden šíp mu vězel v kroužkované brni, již několik oštěpů trčelo v kožích černého štítu. A pořád lítaly šípy a kopí a nové se zabodly v štít prudkými ranami. Než i ruka silného hrdiny střásla zemdlena tíhou. Čestmír již křičel na vojíny, aby mu podali jiný štít. Již chtěl svůj odhodit, vtom zabodl se těžký oštěp do jeho těla, a vůdce vráz na zemi klesl se štítem na rameni, se zbraní v ruce, plný šípů a kopí vražedných uprostřed ukrutné seče.

Stalo se, jak před bitvou řekl. Jeho hlava padla, ale vojíni jeho, zuřiví tou ztrátou, hnali se divočejí vpřed a bili, nikoho neživili, až potřeli Lučany do jednoho. Dravé ptactvo se rozlétlo, zuřiví psi pobiti nebo se rozběhli, ale z Lučanů zůstali na krvavém poli všichni, i vojvoda.

Z knihy Staré pověsti české s ilustrací Jiřího Trnky

Oharka – Ohře
kosmaté čepice – kožešinové, chlupaté čepice
svory – vodidla na psy spojená do jedné rukojeti
nikoho neživili – nešetřili život nikoho, tj. všechny zabíjeli

@ Jako každá válka i ta s Lučany zasáhla do soukromého života lidí – o příběhu lásky a zrady se vypráví v pokračování Jiráskovy pověsti na www.fraus.cz.

A tělo necháš vlkům,
jen odřezáš mu uši
a tou ránou na bílém krku
zachráníš svou duši,
a tak možná vrátíš se zpět
z té zítřejší bitvy.

A už slétají se vrány
a napíná se luk
a do hluboké brázdy
smrt zabodává pluh
a nahá těla pokrývá sníh,
jen rytíř se vrací.

V kalném jitřním světle
ho doma vítá smutek,
na zkrvaveném plátně
je nesvázaný útek
a pod plátnem zvedá se stín
mrtvého těla.

A jak rytíř zvedá závoj,
tak rozpoznává děj,
ten chaos snů a náhod
má náhle pevný směr,
sebe jsem zachránit chtěl
a zabíjel tebe.

Znával jsem tě, lásko,
jak stékala jsi nocí,
sladká v kříži vlasů
a pevná v útlých bocích,
a teď vím, že ve stínu paží
nůž navždy se skrýval.

I já byl tvoje láska,
a teď jsem jen tvůj žal,
když na půlnoční straně
tvých bolestí jsem stál,
když každý z nás ujížděl sám
pod lesklou zbrojí.

Tak, lásko, kde je obzor,
co nás jednou spojí,
kde začíná už nebe,
kde ještě stromy stojí,
miláčku, cítíš ten sníh
na duryňském poli?

Písňový text
Oldřicha Janoty
z CD Podzimní král

Jaroslav Seifert
Kdysi a kdesi...

Kdysi a kdesi jsem poslouchával
sloupkové hodiny.
Jejich stroj šel potichu
a mně se zdávalo,
že laskavě šeptají:
Miláčku, miláčku.

Když počaly však tiše bít svým měkkým hlasem,
bylo to, jako by se dal někdo do pláče.
Tak asi plakávala Božena Němcová,
aby ji nikdo neslyšel.

Ze sbírky Odlévání zvonů

Alena Koenigsmarková: Nahá v trní

Charlotte Brontëová
Jana Eyrová

Příběh Jany Eyrové se odehrává v l. polovině 19. století. Vyrostla v nuzných poměrech v sirotčinci. Byla vnímavou, bystrou žačkou a když dospěla, nastoupila místo domácí učitelky ve starobylém venkovském sídle. Hospodyně provází novou obyvatelku po domě.

Postele měly starodávná anglická nebesa s bohatě vyřezávanými ozdobami, které představovaly podivné květy, ještě podivnější ptáky a nejpodivnější lidské bytosti – to všechno by v bledé měsíční záři jistě působilo prazvláštním dojmem.

„Člověk by málem řekl, že kdybychom měli v Thornfieldu nějaké strašidlo, jistě by se proháněl v těchto pokojích."

„To ano! Vy tady nemáte strašidlo?"

„Snad ani ne. Ale říká se, že předkové Rochesterových bývali kdysi spíš divocí než klidní lidé – snad proto teď tak klidně odpočívají v hrobě."

„Kam půjdeme teď, paní Fairfaxová?" otázala jsem se, protože se chystala k odchodu.

„Vylezu si na střechu – nechcete se podívat, jaká je odtamtud vyhlídka?" Šla jsem tedy za ní vzhůru po uzounkých schodech na půdu a odtamtud jsme se po žebříku a padacími dveřmi dostaly na střechu. Octla jsem se ve stejné výši jako koruny stromů, v nichž sídlili havrani, a viděla jsem do jejich hnízd. Když jsem se naklonila přes cimbuří a podívala jsem se do dálky, měla jsem před sebou celé okolí jako na mapě: louku rozsáhlou jako park, na níž tu a tam stály skupiny mohutných starých hlohů; temný les pročísnutý pěšinou, silnici, tiché kopce – všechno odpočívalo v podzimním slunci. Všechno působilo mile přívětivě. Když jsem se obrátila a protáhla jsem se padacími dveřmi, skoro jsem neviděla na příčle žebříku; na půdě bylo černo jako v kryptě ve srovnání se vzdušnou modrou klenbou, po níž jsem se prve s potěšením rozhlížela, a se sluncem ozářenou krajinou, v níž se střídaly háje, pastviny a zelené kopce a jejímž středem byl panský dům Thornfield.

V druhém patře jsem chvíli počkala na dlouhé chodbě, po obou stranách s řadou malých, černých zavřených dveří do předních a zadních pokojů; byla úzká, nízká a ponurá, protože měla jen jedno úzké okno až na opačném konci – vypadala jako chodba v zámku Modrovousově.

Bedřich Havránek: Údolí Bojovského potoka

Když jsem po té chodbě chvíli tiše chodila sem a tam, uslyšela jsem najednou zvuky, které mě v tom tichu hrozně překvapily – smích! Podivný smích, zřetelný, chladný, neveselý. Zůstala jsem stát – smích umlkl, ale jenom na okamžik. Pak se rozlehl pronikavě – byla bych mohla ukázat na ty dveře, za nimiž jsem jej zaslechla.

„Paní Fairfaxová!“ vykřikla jsem, protože jsem ji zaslechla na schodech. „Slyšela jste ten hlasitý smích. Kdo to byl?“

„Asi některá služebná,“ odpověděla, „snad Lada Poolová.“

Byl to úplně tragický, nepřirozený smích, jaký jsem ještě jakživa neslyšela. Nebýt toho, že bylo pravé poledne, že ten prapodivný chechtot neprovázely žádné strašidelné okolnosti, že zkrátka nic kolem dokola, ani ta denní doba, nenahánělo člověku hrůzu, byl by se mne jistě zmocnil pověrčivý strach.

Minul říjen, listopad a prosinec. Jednou v lednu mě paní Fairfaxová poprosila, abych dala Adélce odpoledne volno, protože je nachlazená. Bylo krásné, klidné počasí, ale velmi studené. Omrzelo mě sedět samotná v knihovně, odkud jsem se celé odpoledne ani nehnula. Paní Fairfaxová právě dokončila dopis, který bylo třeba odnést na poštu, nasadila jsem si tedy klobouk a oblékla pláštěnku a nabídla jsem se, že jej odnesu do Hay.

Země byla umrzlá, všude kolem bylo ticho a nikde ani živá duše. Když jsem šla kolem kostela, odbíjel zvon na věži tři hodiny; byla to kouzelná doba, přibližoval se soumrak a sluneční zář začínala blednout – šikmé paprsky se ponenáhlu skláněly k zemi. Byla jsem už míli za Thornfieldem a šla jsem úzkou cestou vroubenou živým plotem, v létě obsypaným šípkovými růžemi a na podzim oříšky a ostružinami – dosud se na něm tu a tam rděly šípky a hložinky jako vzácné korálky, ale největším zimním půvabem té cesty byla úplná osamocenost mezi odpočívajícími holými křovisky. Široko daleko po obou stranách se prostíraly jen louky, na nichž se už nepásl dobytek, a chvílemi zaharašili v živém plotě ptáčkové jako ojedinělé suché listy, které se opozdily na větvích a ještě neopadly.

Cesta stále stoupala do vršku. Na vrcholku kopce přede mnou stál vycházející měsíc, zatím ještě bledý jako obláček, ale každým okamžikem jasnější. Postřehla jsem také šumění vody, ale nedovedla jsem rozeznat, kterým údolím nebo jakou úžlabinou protéká. Do toho jemného šplouchání a šelestění najednou rušivě zasáhly drsné zvuky – buch, buch – třeskné jako údery kladiva na kámen. To cvakaly podkovy na kamenech – po cestě se blížil kůň; nebylo ho ještě vidět, protože cesta se klikatila, ale bylo ho slyšet čím dál tím víc. Jak se kůň přibližoval a já jsem čekala, až se přede mnou v soumraku objeví, vzpomněla jsem si na jednu Bětuščinu pohádku, v níž se vyprávělo, jak se v severní Anglii zjevovalo strašidlo v podobě koně, mezka nebo velikého psa, který se někdy znenadání na opuštěných cestách přihnal na opozdilé pocestné, tak jako se ten kůň hnal ke mně.

William Wordsworth
Lucie

Daleko v horách bydlila
u nešlapaných cest,
tak málo lásky užila.
málokdo vzdal jí čest.

Líbezná jako květina,
fialka pod hlohy,
jak hvězda, když se jediná
třpytívá z oblohy.

Jak tiše žila, zhasla v tmách,
neznámá, ztracená;
ale že leží v zemi, ach,
co pro mě znamená!

Z knihy Duhové mosty, z angličtiny přeložila Jarmila Urbánková

William Wordsworth [viljem verdzvérs] – anglický romantický básník

Byl už hodně blízko, ale přece se ještě neukázal. Najednou se do toho cvakání ozvalo prudké zaharašení pod živým plotem, a těsně při zemi u lískového křoví se kolem přehnal veliký pes s černobílou srstí, takže se zřetelně odrážel od hnědého křoví. Vypadal docela jako to strašidlo z pohádky – silný jako lev, chlupatý, s velikánskou hlavou. Za ním se přihnal vysoký statný kůň a na něm jezdec. Když jsem spatřila toho muže, pohádkové kouzlo se rázem rozplynulo. Když přejel, šla jsem dál, ale jenom několik kroků, a obrátila jsem se, protože jsem slyšela, jak se podkovy najednou smekly, jak jezdec vykřikl: „K čertu, co teď?“, a vzápětí třesk podkov na kamenech a těžký pád. Muž i kůň se váleli na zemi – kůň sklouzl na hladkém ledě, který sklovitým povlakem potáhl kameny na cestě. Pes se skokem přihnal zpátky, a když viděl, že jeho pána stihla nehoda, a slyšel koně řičet bolestí, rozštěkal se tak divoce, že se to ve večerním tichu hlučně rozléhalo mezi kopci. Přiblížila jsem se k jezdci, který se vší silou pokoušel vyprostit se zpod koně. Počínal si při tom velice rázně, proto jsem si řekla, že si jistě moc neublížil, ale zeptala jsem se ho:

„Mohu vám nějak pomoci? Jestli jste se poranil a potřebujete pomoc, mohla bych pro někoho dojít buď do Thornfieldu, nebo do vsi.“

„Děkuji vám, nebude to zapotřebí.“

Ještě se úplně nesetmělo a měsíc zářil čím dál víc, proto jsem ho viděla zřetelně. Měl na sobě jezdeckou pláštěnku s kožešinovým límcem a ocelovou sponou, viděla jsem, že je asi středního vzrůstu a má hodně široký hrudník. Měl snědý obličej s přísnými rysy a hustým obočím,v té chvíli zlostně staženým, takže oči měly vzteklý, vzdorný výraz; mohlo mu být asi pětatřicet let. Kdyby byl býval hezký a mladý jako hrdina románu, vůbec bych si netroufala takhle se ho vyptávat proti jeho vůli a nabízet mu pomoc, o kterou nežádal. Snad jsem žádného hezkého mladíka jakživa ani nespatřila, a určitě jsem ještě nikdy s žádným nepromluvila. V teorii jsem s obdivem uctívala krásu, eleganci, rytířskost a jiné mužné půvaby – ale kdybych se s těmito vlastnostmi setkala vtělenými v mužskou podobu, asi bych si instinktivně uvědomila, že nemám nic, čím bych mohla vzbudit sympatie takového člověka, a chránila bych se ho jako ohně, blesku a jiných jevů, které člověka oslní, ale zároveň odpuzují.

Pomohla jsem jezdci do sedla. Dotkl se ostruhou koně, který se v první chvíli polekal a vzepjal, pak se prudce rozběhl po cestě; pes se pustil za ním a v mžiku všichni tři zmizeli.

Po návratu na Thornfield Jana zjistila, že neznámý jezdec byl pan Rochester, majitel usedlosti a otec její žačky. Těšilo ji, že s ní často rozmlouvá a že má zájem o pokroky své dcery Adélky.

Ulehla jsem do postele, ale nemohla jsem usnout. Odjede zas brzy? Paní Fairfaxová říkala, že se tu jen málokdy zdrží déle než čtrnáct dní, a teď je tady už osm týdnů. Jestli odjede, bude mi tady smutno. Ani nevím, zda jsem při těch úvahách usnula či ne – ale najednou mě vyburcovalo nesrozumitelné mumlání, podivné a žalostné, které se ozývalo přímo nade mnou, jak se mi zdálo. Litovala jsem, že jsem nenechala svíčku hořet; byla neutěšená, tmavá noc – padla na mne skličující tíha. Posadila sem se na posteli a naslouchala jsem. Mumlání utichlo.

Té noci mi však nebylo souzeno, že budu spát. Sotva se na mne začal snášet spánek, zase zděšeně upláchl zastrašen zvuky, při kterých mi tuhl morek v kostech. Byl to démonický smích – tichý, potlačovaný a hluboký – a jako by se ozýval těsně u klíčové dírky ve dveřích mého pokoje. Ležela jsem hlavou blízko dveří a v první chvíli jsem myslela, že ten strašidelný smích slyším těsně u postele – takřka těsně u hlavy. Zdvihla jsem ji a rozhlédla jsem se, ale nic jsem neviděla; když jsem upírala oči do tmy, ozval se ten nepřirozený smích znovu.

V čem byla ve své době postava Jany moderní? Jak byste si ji představovali dnes a s jakými problémy by se mohla setkat?

SEN, LÁSKA A SMRT

Něco zachroptělo a zaúpělo. Za chvíli jsem slyšela, jak se po chodbě vzdalují kroky směrem ke schodům do druhého patra; nedávno tam vsadili dveře, aby se přístup ke schodům mohl zavírat; slyšela jsem jak se ty dveře otevřely a zavřely, a zas všechno utichlo.

Odsunula jsem roztřesenou rukou petlici a otevřela jsem dveře. Před mým pokojem stála na rohoži zapálená svíčka. To mě překvapilo, ale ještě víc jsem žasla nad tím, že na chodbě bylo jako v mlze, jako by tam bylo plno kouře. Ucítila jsem ostrý zápach a uvědomila jsem si, že někde hoří. Něco vrzlo a uviděla jsem dokořán otevřené dveře – byly to dveře do pokoje pana Rochestera a vyhrnul se z nich hustý kouř.

V mžiku jsem byla v tom pokoji. Kolem postele šlehaly ohnivé jazyky – závěsy byly v jednom ohni. V žáru a dusivém kouři tam ležel pan Rochester nehybně v hlubokém spánku.

„Probuďte se! Probuďte se!“ vykřikla jsem a zacloumala jsem jím, ale jenom něco zamumlal a obrátil se na druhou stranu – byl omámen kouřem. Nesměla jsem ztrácet ani chvilku, začínaly už chytat přikrývky. Běžela jsem ke stolku s umyvadlem a konví; naštěstí bylo veliké a konev byla vysoká a v obou voda až po okraj. Přitáhla jsem je k posteli, vylila jsem na ni vodu, letěla jsem zpátky do svého pokoje pro konev s vodou, znovu jsem vychrstla vodu na postel a s boží pomocí se mi podařilo uhasit plameny, které ji stravovaly.

Sykot vody v ohni, třesk rozbité konve a hlavně studená voda, jíž jsem pana Rochestera důkladně polila, konečně ho vyburcovaly ze spánku. Když ucítil, že leží v kaluži vody, začal hromovat a klít. „Ve jménu všech zlých duchů, co jich je na světě, snad to není Jana Eyrová?“ zvolal. „Jaká to se mnou provádíte kouzla, vy čarodějnice? Je tady s vámi ještě někdo? S kým jste se spikla, že mě utopíte?“

Odběhla jsem a přinesla jsem svíčku, která zůstala stát na galerii. Vzal mi ji z ruky, zdvihl do výše a díval se na postel, celou začouzenou a popálenou, na zmáčené přikrývky a na koberec zatopený vodou.

„Co se to stalo? A kdo to udělal?“ zeptal se.

Stručně jsem mu řekla všechno, co jsem věděla. Poslouchal mě velmi vážně a při mém vyprávění se tvářil spíš starostlivě než udiveně. Když jsem skončila, byl chvíli zamlklý.

„Zůstaňte tady, dokud se nevrátím, a buďte tichá jako myška. Musím se podívat do druhého patra. Pamatujte, že se odtud nesmíte hnout, a nevolejte nikoho.“

Odešel – dívala jsem se, jak se světlo vzdaluje.

Vrátil se bledý a velmi zachmuřený.

„Slyšela jste podivný smích, že? Třeba jste ten smích slyšela už někdy předtím, nebo něco podobného, ne?“

„Ano, pane Rochestere – tam nahoře je nějaká žena, která tam šije, jmenuje se Lada Poolová – a ta se tak divně směje. Je to vůbec zvláštní osoba.“

„Máte pravdu. Ano, Lada Poolová – správně jste uhodla. Je to opravdu zvláštní osoba, jak říkáte – moc zvláštní.

„Teď se zas vraťte do svého pokoje a nikomu nic neříkejte. Já se mohu pro zbytek noci docela dobře vyspat na pohovce v knihovně. Už jsou skoro čtyři – za dvě hodiny bude služebnictvo vzhůru.“

„Tak vám přeji dobrou noc,“ řekla jsem a chystala jsem se k odchodu.

Natáhl ruku a já jsem mu podala svou; uchopil ji nejdřív do jedné, pak do obou rukou.

„Zachránila jste mi život – jsem vám nesmírně zavázán a těší mě to. Víc vám nemohu říci. Dobrodiní, které mi prokazujete vy, Jano, necítím jako břemeno.“ Umlkl, upřeně se na mne zadíval a na rtech se mu chvěla takřka viditelná slova – ale hlas se mu zadrhl.

„Dobrou noc,“ řekla jsem.

Claire Gollová
Mám strach když spíš

Mám strach když spíš
Když zhasneš majáky svých očí
Mám strach z konce světa
Když nebdíš
Včera jsem pila lunu z tvé dlaně
Dávals mi noční vítr
V malých dávkách
Proti horečce
Ale nyní když cestuješ mezi hvězdami
Chvěju se v soudních chodbách
V kufru mám všechny své slzy
A fotografii tvého srdce
I kytičku zvadlých úsměvů
A strašně se bojím katastrofy hvězd

Z knihy Milostné písně,
z francouzštiny přeložil Adolf Kroupa

Claire Gollová [klér] – německá básnířka píšící též francouzsky

„Dobrou noc, drahá zachránkyně!“

Druhý den po té probdělé noci dopoledne uplynulo tak jako obvykle, nepřihodilo se nic, co by bylo Adélku vyrušilo z učení.

Při obědě jsem poslouchala vyprávění paní Fairfaxové o nočním požáru jen jedním uchem, protože jsem si ustavičně lámala hlavu hádankou, jaká to je vlastně ženská, ta Lada Poolová, jaké má asi v Thornfieldu postavení, že ji pan Rochester nedal hned ráno zatknout, nebo že jí aspoň nedal výpověď. Vždyť se mi v noci zdálo, že je skoro přesvědčen o její vině – jaká tajná příčina mu tedy zbraňuje, že ji neudá? A proč mi uložil mlčení?

Ze stejnojmenného románu
s kresbami Marty Sonnbergové,
z angličtiny přeložila Jarmila Fastrová

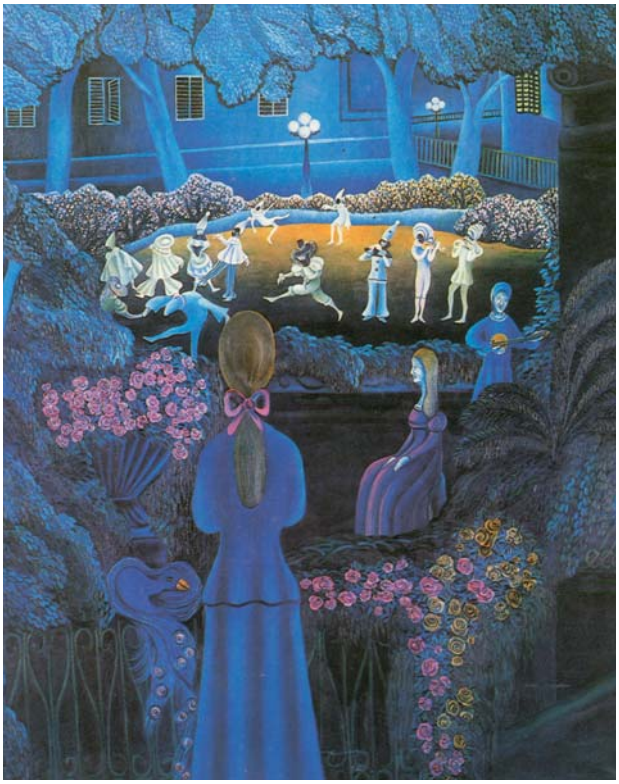

Věra Hendrychová: V zahradě

Pokuste se ve své fantazii dotvořit pokračování příběhu Jany Eyrové.
Kdo se v domě tak hrůzostrašně smál?
Kdo způsobil požár?
Jak se dále vyvíjel vztah Jany a pana Rochestera?

Charlotte Brontëová [šárlet brontiová] – anglická spisovatelka
Eyrová [érová], Thornfield [tórnfíld], Fairfaxová [férfeksová], Poolová [pólová], Rochester [ročestr]
Modrovous – hrabě, který podle pověsti vraždil své manželky

Můžete si přečíst

O romantické lásce a romantické smrti psal francouzský spisovatel Alexander Dumas [dyma], například v románech Tři mušketýři nebo Hrabě Monte Christo.

Robert Louis Stevenson [roubrt lujz stívnzn] v romantickém hororu Podivný případ dr. Jekylla a pana Hyda [džekila, hajda] líčí úděsnou a nekontrolovatelnou přeměnu laskavého lékaře ve vraždící monstrum.

Hledání souvislostí

- Zamyslete se nad důvody, proč bylo v 19. stol. více spisovatelů než spisovatelek.
- Pokuste se vysvětlit rozdíl mezi nadpřirozenou bytostí a nemrtvým. Proč mají lidé ve všech kulturách obavu z návratu mrtvých?
- Máte nějaká svá oblíbená strašidla? Čeho nebo koho jste se v dětství nejvíce báli a proč? Proč mají lidé v oblibě hororovou literaturu a filmy? Dokázali byste vyjádřit rozdíl mezi romanticky prožívaným „strachem“ a bázní či obavou ve skutečném životě?
- Pokuste se porovnat své představy o obsahu některé z Erbenových balad z Kytice z pověstí národních s filmovým zpracováním.
- Co si představujete pod pojmem romantická láska? Chtěli byste takovou lásku zažít?